Inspectie Justitie en Veiligheid
Ministerie van Justitie en Veiligheid

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Aventurijn - FPA Roosenburg

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.inspectievenj.nl

Projectnaam
Inspectieonderzoek FPA Roosenburg

Ons kenmerk
2158965

Bij beantwoording de datum en ons kenmerk vermelden. Wilt u slechts één zaak in uw brief behandelen.

Datum 24 november 2017
Onderwerp Inspectieonderzoek FPA Roosenburg

Geachte heer/mevrouw,

In de periode medio oktober tot medio november 2017 voerden de Inspectie Justitie en Veiligheid (IJenV) en de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ) onderzoek uit bij de forensisch psychiatrische afdeling Roosenburg, een onderdeel van Aventurijn (hierna: FPA Roosenburg). In deze brief deel ik u de bevindingen en conclusies van dit onderzoek mede.

Aanleiding en vraagstelling
Aanleiding voor dit onderzoek was de aanhouding van een patiënt van FPA Roosenburg (hierna: betrokkene) op verdenking van een ernstig misdrijf jegens een jonge vrouw. Voormalig minister van Veiligheid en Justitie heeft de genoemde inspecties op 13 oktober jl. verzocht om onderzoek te doen.

De inspecties hebben kort na het incident zich een eerste beeld gevormd over de zorg die FPA Roosenburg levert aan haar patiënten. In deze brief worden de resultaten hiervan weergegeven. Daarnaast doen de inspecties onderzoek naar de achtergronden van het incident en het detentieverloop van betrokkene. Dit onderzoek gebeurt naast het strafrechtelijk onderzoek.

Methode
De inspecties hebben met 30 respondenten gesproken, onder andere vertegenwoordigers vanuit de raad van bestuur, het management, de cliëntenraad, patiënten, medewerkers en de politie. Verder hebben de inspecties documenten van FPA Roosenburg ingezien over onder meer de organisatie en de diverse afdelingen. Daarnaast zijn documenten over de reguliere zorgverlening bekeken, bijvoorbeeld over kwaliteitstoetsing en -verbetering, het werk- en leefklimaat en patiënttevredenheid.

Bevindingen
Reactie op het incident
De inspecties hebben van het bestuur, de medewerkers en de patiënten vernomen dat het ernstige incident een enorme impact op hen heeft gehad. De berichtgeving in de media en de daaropvolgende negatieve reacties van met name de omwonenden hebben deze impact versterkt. In overleg met de politie

heeft FPA Roosenburg namens medewerkers en patiënten in een aantal gevallen aangifte gedaan van bedreiging.

Het bestuur heeft onmiddellijk na bekend worden van het incident een crisisteam ingesteld en tevens actief gecommuniceerd over de genomen maatregelen met medewerkers, patiënten, omwonenden en externen. Er zijn diverse maatregelen genomen om de onrust bij patiënten weg te nemen en de druk op de medewerkers te verlichten. Medewerkers en patiënten kregen nazorg aangeboden. Verder was sprake van een tijdelijke opnamestop, een extra risicotoets op de reeds verblijvende patiënten, een extra toets op bestaande verloven en op nieuwe verlofaanvragen. In de gesprekken met de inspecties hebben zowel medewerkers als patiënten hun waardering uitgesproken over het crisismanagement van het bestuur.

De al bestaande samenwerking met de politie is uitgebreid met samenwerking met de gemeente en het Openbaar Ministerie (OM) in een zogeheten 'vierhoeksoverleg'. Hierin vindt afstemming plaats over de lokale veiligheid en het tegengaan van het drugsaanbod buiten FPA Roosenburg. Er is extra surveillance door politie en buurtcoaches op het omliggende terrein en de nabijgelegen dorpen. Dit duurt voort tot medio januari 2018. Voor die tijd wordt geëvalueerd of, en zo ja hoe, deze tijdelijke maatregelen structureel vorm moeten krijgen.

Monitoring zorg
Op basis van de gesprekken en documenten is duidelijk geworden dat FPA Roosenburg zichtbare initiatieven neemt voor het monitoren van de zorg, zoals kwaliteitstoetsing via medewerkerstevredenheidsonderzoek en interne audits. Ook is er aandacht voor scholing en intervisie tussen medewerkers. Met de implementatie van een nieuw cliënt volgend systeem wordt een belangrijke innovatie doorgevoerd.

Personeelsbezetting
Medewerkers gaven tegenover de inspecties aan dat zij zich betrokken voelen bij de organisatie en een onderlinge loyaliteit ervaren. Wel uitte het merendeel van de geïnterviewde medewerkers zorgen over de personeelsbezetting. Vanwege ziekteverzuim en vacatures worden niet alle diensten bezet door vaste medewerkers. FPA Roosenburg huurt daarom externe medewerkers in. Uit de overhandigde cijfers blijkt dat FPA Roosenburg in 2017 voor gemiddeld 12 procent van de diensten een beroep deed op ingehuurde krachten, met pieken tot 20 procent.

Bij deze ingehuurde krachten gaat het om 24-uursmedewerkers, hoofdzakelijk begeleiders en verpleegkundigen. Zij zijn volgens het management gekwalificeerd om het werk te verrichten waarvoor zij worden ingehuurd. Het merendeel van het vaste personeel gaf tegenover de inspecties aan dat werken met deze ingehuurde krachten hen regelmatig gevoelens geeft van onveiligheid. Zij kennen deze inhuurkrachten niet en de inhuurkrachten zijn soms onvoldoende bekend met (de betreffende) forensische setting en (de betreffende) patiënten met complexe psychiatrische problematiek. Dit kan leiden tot het minder goed duiden van en betekenis geven aan de gedragingen van patiënten. Ook kunnen zij niet op hen terugvallen bij incidenten met patiënten waarvoor extra 'back-up' nodig is, omdat zij hier meestal niet op zijn getraind. Omdat de ingehuurde krachten ook niet alle werkzaamheden mogen verrichten vanwege hun invalstatus, komen deze taken,

zoals medicatieverstrekking en het opstellen van rapportages, neer op de vaste medewerkers die hierdoor een grotere werkdruk ervaren.

Het bestuur van FPA Roosenburg gaf aan zich bewust te zijn van deze ervaren problematiek. Het aannemen van nieuwe medewerkers is lastig; zij zien een beperkt aanbod op de arbeidsmarkt en een onbalans tussen de zwaarte van het werk en de financiële arbeidsvoorwaarden. Het bestuur geeft derhalve aan actief te werven en in te zetten op het behouden en uitbreiden van het vaste personeel, onder meer door het intern opleiden, omscholen en begeleiden van het eigen personeel. Daarnaast streeft het management ernaar de teams zo samen te stellen dat er evenwicht is tussen continuïteit en ervaring. Zij onderkent dat onbalans in teams zich desalniettemin voordoet en dat op enig moment een ondergrens is bereikt. In 2016 was die ondergrens naar hun mening voor het laatst bereikt en is – ondanks de financiële gevolgen voor FPA Roosenburg zelf – ingegrepen en zijn tijdelijk in dat jaar 12 bedden gesloten.

Veiligheid
Uit de interviews blijkt dat het bestuur, de medewerkers en de patiënten zich niet herkennen in berichten in de media over ernstige misstanden ten aanzien van grensoverschrijdende relaties in FPA Roosenburg.

FPA Roosenburg had tot 2015 de beschikking over beveiligers die continu aanwezig waren, zowel binnen de muren van FPA Roosenburg als op het omliggende openbare terrein. De eigenaar van het terrein, Altrecht, heeft de beveiligers toen vanwege bezuinigingen afgeschaft. Aventurijn heeft toen besloten om daarvoor in de plaats op het omliggende openbare terrein drie buurtcoaches aan te stellen. De buurtcoaches hebben dezelfde bevoegdheden als de voormalige beveiligers en hebben meer inhoudelijke contact met de zorgafdelingen. Dit sluit volgens het bestuur ook beter aan op hun visie van relationele veiligheid. Desalniettemin benoemde het merendeel van de geïnterviewde medewerkers en patiënten dat zij de vaste, vertrouwde beveiligers mist.

Het merendeel van de geïnterviewde medewerkers en patiënten noemt ook de drugsproblematiek die leidt tot gevoelens van onveiligheid. Het blijkt mogelijk om op het openbare omliggende terrein van FPA Roosenburg en in de aangrenzende dorpen aan drugs te komen. Dit maakt het voor veel patiënten extra moeilijk om te gaan met hun verslavingsproblematiek. Hoewel binnen FPA Roosenburg onder andere door middel van urinecontroles en een pilot met wangslijmonderzoek wordt getracht het drugsgebruik te beheersen, blijft het voor FPA Roosenburg lastig om de afdelingen drugsvrij te houden. Sommige medewerkers twijfelen ook aan de deskundigheid van FPA Roosenburg om adequate verslavingsbehandeling te bieden. Het bestuur acht de behandelstaf echter voldoende opgeleid om met verslavingsproblematiek om te gaan. Het bestuur geeft voorts aan dat de drugsproblematiek bij een aantal patiënten hardnekkig is. Zij heeft de inspecties desalniettemin laten weten bezig te zijn met een verbeterplan voor de handhaving van de regels rond het drugsbeleid, enerzijds met extra scholing voor 24-uursmedewerkers en maatregelen binnen FPA Roosenburg en anderzijds ten behoeve van een middelenvrij terrein buiten FPA Roosenburg.

Plaatsingsbeleid
Binnen FPA Roosenburg worden veelal patiënten geplaatst met complexe psychiatrische problematiek. Aanname gaat in principe op basis van beoordeling van een selecte weergave van het dossier. De respondenten geven aan dat de

zorgbehoefte van patiënten in de praktijk soms complexer blijkt te zijn dan op basis van het dossier kon worden ingeschat.

Conclusie
De inspecties concluderen op basis van dit eerste onderzoek dat FPA Roosenburg na het incident op navolgbare wijze maatregelen heeft getroffen ten behoeve van de crisisbeheersing en de lokale veiligheid.

De inspecties concluderen op basis van hun bevindingen dat een actief ingrijpen in de geleverde zorg op dit moment niet noodzakelijk is. FPA Roosenburg onderzoekt regelmatig zelf de kwaliteit van de zorg en de situatie rondom haar medewerkers. Desalniettemin hebben de inspecties ook risico's aangetroffen. De inspecties zijn van mening dat de personeelsbezetting kwetsbaar is. Daarnaast zien de inspecties de gevoelens van onveiligheid en de behandeling van verslavingsproblematiek als urgente thema's die moeten worden opgepakt. Derhalve zullen de inspecties de situatie voorlopig monitoren.

Het bestuur onderkent de noodzaak om op deze onderdelen verbeteringen aan te brengen.

Vervolg

1 De inspecties verwachten van FPA Roosenburg een verbeterplan met doelstellingen en tijdpad waar in ieder geval de volgende elementen aan bod komen:
   a maatregelen ten aanzien van de kwantitatieve en kwalitatieve personele bezetting;
   b maatregelen ten aanzien van de onveiligheidsgevoelens;
   c maatregelen met betrekking tot de verslavingsproblematiek;
   d evaluatie van de implementatie en het duurzame effect van de reeds ingevoerde maatregelen.

   De inspecties willen dit verbeterplan uiterlijk 22 december 2017 ontvangen.

2 De inspecties verwachten een afschrift van de evaluatie over de geïntensiveerde surveillance in de directe omgeving van FPA Roosenburg (onder regie van politie, gemeente en OM en in samenspraak met FPA Roosenburg) en de verdere samenwerking tussen 'de vierhoek'.

3 De inspecties geven het bestuur van FPA Roosenburg en de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) voorts in overweging om tijdelijk een gedifferentieerd plaatsingsbeleid in te voeren. Dat betekent dat FPA Roosenburg patiënten met zwaardere problematiek tijdelijk niet opneemt om op die manier haar personeel te ontlasten en de veiligheid en zorg op de afdelingen beter te kunnen borgen.

Vanwege de punten 2 en 3 sturen de inspecties een afschrift ter kennisneming aan de burgemeester van Zeist en de hoofddirecteur van DJI. Tevens ontvangen de minister voor Rechtsbescherming en de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport deze brief.

De inspecties starten nu met het vervolgonderzoek naar het incident. Hierin zal ondermeer een reconstructie worden uitgevoerd van alle feiten en genomen besluiten.

Hoogachtend,
mede namens de Inspectie voor de Gezondheidszorg, tevens Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd in oprichting,

J.G. Bos
Hoofd Inspectie Justitie en Veiligheid